

Tillæg en Beskrivelse af en Række varme Kilder i Garan og endvidere en Liste over en Del af de Dyr, som Ekspeditionen hjembragte.

C. H. Ostenfeld.

Wegener, Alfred: Die Entstehung der Kontinente und Ozeane. 2-te Auflage. Die Wissenschaft, Bd. 66, 1920.

Den foreliggende Udgave repræsenterer en meget gennemgribende Omarbejdelse af Wegeners Bog af samme Navn fra 1915, og som vil være Tidsskriftets Læsere bekendt gennem A. Lundagers indgaaende Referat af den, som findes i Tidsskriftets Bind 24, S. 58 under Navn »Kontinenters og Oceaners Opstaaen«, og som jeg i det følgende maa forudsætte bekendt i alt væsentligt.

Der er næppe nogen enkelt Teori indentor Geologien, der har vendt i saa høj Grad op og ned paa alle vante Forestillinger som den Tanke, at Kontinenterne i større Maalestok skulde have Evne til at foretage Bevægelser paa Jordoverfladen, og det er klart, at ethvertsomhelst Billede, man kan danne sig af Fordelingen af Land og Hav i tidligere Jordperioder, maa blive i højeste Grad paa- virket af dette Forhold. Det vil vistnok være gaaet enhver saaledes, at han, første Gang han hører Teorien fremsat, vil synes, at den er saa urimelig, at man næppe behøver at tage Hensyn til den; man kan ikke paa nogen Maade forestille sig, hvorledes hele Kontinenter kan bevæge sig, eller hvilken Kraft der skulde være i Stand til at drive dem af Sted. Hvad selve Urimeligheden angaar, maa man dog betænke, at der er en hel Mængde geologiske Fænomener, der mindst ligesaa vanskeligt lader sig forklare paa andre Maader. Her skal kun nævnes et Par af de mest berømte af disse.

Naar man ser paa Dyre- og Planteverdenen i langt fra hinanden liggende Kontinenter, baade i Nutiden og i tidligere Perioder, vil det være i højeste Grad paafaldende, at de i mange Tilfælde frembyder saa mange indbyrdes Overensstemmelser, at man er nødt til at antage, at der tidligere har været direkte Forbindelse mellem disse Steder, og man har da ogsaa tidligere rask væk konstrueret alle mulige Landforbindelser tværs over Oceanerne. Men herimod taler i højeste Grad den Omstændighed, at Jordskorpen under disse kan bevises at være af en væsentlig anden og tungere Beskaffenhed end

den under Kontinenterne, saa at det synes næsten umuligt, at det ene kan ombyttes med det andet; hvis man autillede det Tankeeksperiment, at en større Strækning af Havbunden blev hævet op over Havet, vilde det snart synke ned igen paa Grund af sin store Vægtfylde. Man maa her erindre, at der kun er tale om de egentlige Dybhavsarealer. Lavvandspartierne (den saakaldte »Shelf«) kan meget godt hæve og sænke sig, men de maa i denne Sammenhæng regnes med til Kontinenterne. Kontinentforskydningen synes her at være den eneste mulige rationelle Løsning af Forholdet. Endnu vanskeligere Problemer frembyder Klimaforholdene i tidligere Jordperioder, der som bekendt i mange Retninger afviger stærkt fra den nuværende, idet vi haade har mange varme Perioder og ogsaa kolde (Istider) eller begge Dele samtidig paa forskellige Steder af Jorden, som slet ikke kan sættes i Forbindelse med de nuværende Klimabælter. Mange af disse Afvigelser kan forklares ved Antagelsen af, at Polerne har haft en anden Beliggenhed end nu, og dette Forhold giver Wegener ogsaa en meget fyldig Omtale i den nye Udgave, idet han forsøger direkte at tegne Kort over Polens Beliggenhed gennem de forskellige Perioder. Men der gives ogsaa visse Forhold, hvor denne Forklaring aldeles ikke er tilstrækkelig, og dette gælder navnlig det vanskeligste af herhenhørende Problemer, nemlig den Istid, der fandtes i Indien, Australien, Sydafrika og Sydamerika. Selv om man anbringer Polen paa det gunstigt mulige Sted, undgaar man ikke, at nogle af de nævnte Verdensdele kommer til at ligge overordentlig langt fra Polen, saa man tvinges næsten ind paa den Antagelse, at de ikke kan have ligget paa deres nuværende Plads.

Disse og andre lignende Slutninger har bevirket, at Forskydningsteorien ikke uden videre er blevet forkæret i den geologiske Verden. Blandt de mange forskellige Autoriteter, der har beskæftiget sig med den, siden den blev fremsat, er der vel en Del, der slet ikke kan gaa ind paa den, mens der er andre, der er direkte Tilhængere af den, og atter andre, der ikke bestemt tør udtale sig for eller imod Forholdene er vel i Virkeligheden saa komplicerede, og kan i saa ringe Grad gøres til Genstand for direkte Iagttagelser, at Teorien som saadan vanskelig med Sikkerhed kan enten bevises eller modbevises, saa at Antagelsen af den i en væsentlig Grad vil komme til at bero paa et personligt Skøn. For de Forskydningers Vedkommende, der finder

Sted i den nuværende Periode, vil unægtelig nøjagtige Stedsbestemmelser, fortsat gennem en længere Aarrække, kunne oplyse Sagen, men de af Wegener anførte Eksempler herpaa synes endnu ikke tilstrækkelig overbevisende.

I den foreliggende Udgave har Forfatteren foretaget en Mængde Ændringer og Omarbejdelser; Inddelingen af Stoffet er en helt anden end før, og Behandlingen af de enkelte Kapitler ligesaa, ligesom Figurerne ogsaa er forøgede og delvis erstattede med andre. Der er taget Hensyn til de i Mellemtiden tremkomne Indvendinger, saa at Motiveringerne gennemgaaende er bedre gennemførte end i den foregaaende Udgave. Pladsen tillader paa ingen Maade at komme ind paa videre Enkeltheder, som kun vil kunne give et meget ufuldstændigt Indtryk af det store Arbejde, der fra Forfatterens Side er nedlagt i Værket; det kan kun paa det bedste anbefales alle geografisk interesserede selv at læse Bogen, som med sine 130 Sider frembyder en iu-teressant og paa ingen Maade vanskelig tilgængelig Lektüre. Hvad enten de endelige Resultater er rigtige eller forkerte, vil det være et lønnende Arbejde at sætte sig ind i de for Jordens Udvikling saa betydningsfulde Problemer, der bringes paa Bane, og at gøre sig bekendt med de mange, for største Delen højt originale Tanker, Forfatteren fremkommer med.

O. B. Bøggild.

The Literary Digest Liberty Map of New Europe. Revealing the great changes brought about by the World War 1914—19 With complete Index. Funk J. Wagnalls, Publishers. New York. 1:4,560,000.

U. S. A., der i flere Henseender er bleven et af de førende Lande i Verden, for ikke at sige mere, er ogsaa paa det geografiske Omraade naaet meget vidt, og der udkommer bl. a. Haandbøger i forskellig Retning indenfor Geografien, som maa siges at være blandt de allerførste. Kun for at nævne et Par Eksempler blandt de mange, skal anføres Professorerne W. M. Davis og Douglas Johnsons Arbejder særlig indenfor Systematiken og den fysiske Geografi og mange andre, særlig hvad Erhvervsgeografien angaar. Ovennævnte Kort hører ogsaa til den Art, vi maa gøre opmærksom paa. Det er et Væg-kort, der angiver alle de nye Grænser for Staterne

i Evropa og for de europæiske Besiddelser i Asien og Afrika. Kortet er særlig godt oversigtligt. Farverne er godt valgte, og Skriften tydelig. Det er sikkert det bedste og mest praktiske, der er fremkommet paa dette Omraade, og er beregnet paa alle Kredse. Hvad den Del af Sønderjylland angaar, der er overgaaet til Danmark, er der paa Kortet begaaet en Fejl, idet den nuværende danske Del er benævnt Slesvig i Stedet for Sønderjylland.

Ole Olufsen.

Die Bodenkultur in Persien und ihre Ausfuhr-erzeugnisse von Hans Heinrich Beuck. Druck und Verlag von Aug. Redding, Hamburg 1919.

Dette Værk er et særdeles nyttigt Arbejde, der er udført af Forfatteren for Erhvervelsen af Doktorgraden i Rets- og Statsvidenskab ved Hamburgs Universitet. Anmelderen har i Geogr. Tidsskrift Bind 24 S. 169 behandlet samme Emne og er i visse Retninger gaaet videre end Forfatteren af dette Værk, medens Dr. Beuck behandler Sagens andre Sider udførligere, saa at de to sammenholdt supplerer hinanden. Dr. Beucks Bog er grundig, klart og let læseligt affattet, og efter hvad Anmelderen, der selv har rejst i Persien, kan skønne meget paa-lidelig.

Værket er delt i fire Afsnit: Grundbetingelserne for den persiske Jordkultur, Jordkulturens Teknik, Planteverdenen og dens Frembringelser og Handelen og dens Hjælpekilder. I det første Afsnit gives en meget kort men god Oversigt over Persiens geografiske Forhold, saaledes Topografi, Vejrforhold, Vandfordeling og Befolkning, hvis Antal angives forskelligt af de forskellige Forfattere, men dog vist nærmest maa sættes til 9 à 10 Millioner. I 2. Afsnit behandles Erhvervslivets Stadium og Form, Ejendomsforhold og Skatter, Forbedring af Jordover-fladeforhold og Jordens Sammensætning, Agerbrugs-redskaber, Godning, Høst og Indførelse af evropæiske Redskaber. Den sidste støder mærkeligt nok ikke paa særlige Vanskeligheder i religiøs Henseende hos de ellers saa intolerante schiitiske Persere; men Grunden til, at der indføres saa lidt af denne Vare, er, at Reparation i selve Landet vanskeligt kan udføres og desuden Bekostningen og de usikre Ejendomsforhold samt ikke mindst Skatterne. En-videre drøftes i dette Afsnit Forstsvæsen, kunstig Vanding og Arbejdernes Vandringer.